

Bijdrage ten behoeve van de Internetconsultatie Filmauteurscontractenrecht

M.J. Trapman, bestuurslid vakgroep theater, FNV-KIEM.

Het Auteursrecht betreft, onder meer, twee belangrijke aspecten, te weten het recht van de maker om

- op een redelijke wijze gehonoreerd te worden voor (zijn/haar bijdrage aan) het scheppen van het product.
- als zodanig gekend te worden via zijn/haar product

De Auteurswet is aan herziening toe, onder andere omdat

- de positie van de maker niet sterk genoeg blijkt ten opzichte van die van de producenten en de exploitanten (Onderzoek WODC – prof. Hugenholz 2004) en
- omdat de wet sterk verouderd is, vooral in het licht van de digitalisering en de ontwikkeling van het Internet (Eindrapport parlementaire werkgroep, Gerkens, 2009).

Bij deze consultatie ligt de nadruk sterk op de honorering, en dan vooral op de honorering voortkomend uit de vertoning van film via het internet, en dus op art 45d van de Auteurswet.

In deze bijdrage wil ik me echter concentreren op het tweede aspect, namelijk het recht van de auteur, gekend te worden als maker, of als uitvoerende, vastgelegd in artikel 52 lid 1 onder a en b AW, en specifiek op de uitwerking daarvan op het gebied van (digitale) filmwerken: 45e AW

Naamsbekendheid - en dus naamsvermelding- is niet alleen een moreel recht of een kwestie van eer, maar een belangrijk commercieel instrument voor elke maker.

De realiteit van vandaag de dag is dat 'makers', steeds meer als zzp-ers, van project naar project leven, en zich in die projecten op zeer verschillende niveaus manifesteren. Dit fenomeen, dat ook wel wordt omschreven als 'de hybride kunstenaar' maakt dat deze kunstenaars zich steeds weer op een nieuwe manier 'in de markt' moeten zetten en ook, steeds weer, die markt moeten veroveren. In het huidige politieke klimaat wordt daar niet alleen van uitgegaan, het wordt ook aangemoedigd: de kunstenaar als ondernemer. De laatste tijd kan men zich zelfs afvragen of deze 'aanmoediging' niet steeds meer een de facto verplichting is geworden.

Het kan dus zo zijn dat een kunstenaar die als acteur in een film optreedt, in een ander project regisseur is, dan weer in een theaterproductie in schouwburgen staat, (mede)schrijver van een boek is, en in het koor zingt van een opera . Tal van andere combinaties zijn mogelijk, denkbaar en komen ook in de praktijk voor.

Als ondernemer heeft zo'n kunstenaar er dan belang bij om zo veel mogelijk publiek te werven voor de productie waar hij of zij aan verbonden is, en daarvoor is naamsbekendheid een belangrijke factor. In de praktijk echter wordt die steeds meer onmogelijk gemaakt. Het komt namelijk steeds vaker voor dat de namen van de bij een productie betrokkenen kunstenaars wegvallen in de communicatie met het publiek. De aftiteling op het internet is nagenoeg verdwenen, schouwburgfolders hebben geen plaats meer voor uitvoerenden, programmaboekjes verdwijnen etc. etc. Zo wordt het dus ook voor het

publiek onmogelijk om na te gaan wie een bepaalde uitvoerende was, laat staan om op de hoogte te blijven van de projecten waar zo'n kunstenaar bij betrokken raakt.

Daar komt nog bij dat de naamsbekendheid van de aan een productie betrokken makers ook voor elke producent en exploitant belangrijk is, omdat, mits goed gebruikt, elke bij hun productie betrokken maker een 'cloud' van eigen publiek met zich mee kan trekken en zodoende de bezoek- en/of kijk cijfers kan verhogen. Dit brengt ons op de werking van artikel 45e.

Het huidige artikel 45e AW luidt:

Artikel 45e

Iedere maker heeft met betrekking tot het filmwerk naast de rechten, bedoeld in [artikel 25, eerste lid, onder b, c en d](#), het recht

- **a.** zijn naam op de daarvoor gebruikelijke plaats in het filmwerk te doen vermelden met vermelding van zijn hoedanigheid of zijn bijdrage aan het filmwerk;
- **b.** te vorderen dat het onder *a* bedoelde gedeelte van het filmwerk mede wordt vertoond;
- **c.** zich te verzetten tegen vermelding van zijn naam op het filmwerk, tenzij dit verzet in strijd met de redelijkheid zou zijn.

Het moet eigenlijk direct duidelijk zijn dat dit artikel inmiddels een loze letter is geworden: 'de gebruikelijke plaats' in een filmwerk is de aftiteling, en deze wordt nagenoeg nooit meer vertoond op TV, laat staan op op Youtube-producties e.d.

Al vanaf het begin van deze eeuw bestaat verontrusting over de trend dat exploitanten de aftiteling van films op TV achterwege laten omdat zij bang zijn dat het publiek dan 'wegzapt'¹

In 2010 is hierover in Nederland een zeer brede verontrusting uitgesproken door de verschillende organisaties van auteurs, zie de brief in de bijlage I, waarin ook bereidheid om mee te denken met de exploitanten werd getoond.. Exploitanten hebben weliswaar toegezegd alternatieven te ontwikkelen, maar die zijn nooit van de grond gekomen, of, als ze van de grond zijn gekomen worden ze niet onderhouden (zie bijlage II), en in ieder geval zijn ze voor het grote publiek nutteloos want onbekend.

Ook internationale databases zoals de Internet Movie Database (IMDb, een door usenet-liefhebbers opgebouwde en in 1998 door Amazon opgekochte registratie van data betreffende speelfilms) zijn zeer onvolledig en worden niet systematisch, noch vanuit het belang van de makers, bijgehouden.

Waar exploitanten dus nalaten te voldoen aan het recht zoals in artikel 45e AW wordt omschreven, schromen zij overigens niet te pas en te onpas hun eigen logo over filmbeelden te projecteren dan wel reclame voor andere programma's, of zelfs advertentieruimte te verhuren (Youtube).

Een modernisering van Artikel 45e AW ligt daarom in de rede, temeer daar aan de daaruit voortvloeiende verplichting met de huidige technologie op een manier kan worden voldaan die alle betrokkenen voordeel biedt.

De gegevens over de betrokken medewerkers kunnen namelijk uitstekend toegankelijk worden gemaakt via de metadata die aan elk digitaal product zijn, dan wel kunnen worden, verbonden. Dit zou in twee stappen kunnen: ten eerste krijgt elk digitaal product waarbij professionele makers betrokken zijn geweest een eigen unieke code, bij voorbeeld voorafgegaan door het © symbool.

¹ Zie: <http://www.apnewsarchive.com/2002/TV-Academy-Opposes-Stopping-Credits/id-f77df62d8dc319d6da7d0a5724a172fc>

Deze code verwijst naar een tabel waarin alle gegevens betreffende cast, crew en producent zijn opgenomen. Ook deze gegevens zijn weer ingevoerd middels unieke ID-codes (bijlage III). Deze tabel wordt door de producent bij de productie digitaal in de metadata aangeleverd. Vanuit de tabel en de daarin staande unieke codes van de makers kan dan weer eenvoudig worden doorgelinkt naar de individuele makers.

De code voor de productie zou dan bijvoorbeeld in de Elektronische Programma Gids(en) (EPG) als een link naar de database met makers moeten worden opgenomen, op een zodanige wijze dat hij voor het publiek doorzoekbaar is.

Indien deze database goed wordt opgezet is het eenvoudig om er ook andersoortige producties (niet-digitaal en niet-internet gebonden) in op te nemen - zodat het publiek ook de mogelijkheid krijgt het werk van een bepaalde auteur volledig te overzien, en, indien gewenst, op de hoogte te worden gehouden van toekomstige producties.

Om dit, in de geest van artikel 25 lid 1 onder a en b, AW en het bestaande artikel 45e AW, te bereiken zou 45e AW als volgt gewijzigd moeten worden:

Artikel 45e

Iedere maker heeft met betrekking tot het filmwerk naast de rechten, bedoeld in [artikel 25, eerste lid, onder b, c en d](#), het recht

- **a. zijn naam door middel van een unieke ID aan het filmwerk te doen verbinden via een Unieke ID van het werk; een code die (direct en indien toepasselijk in de metadata van het werk) aan het werk wordt verbonden en die toegang biedt tot informatie betreffende zijn naam en zijn hoedanigheid of zijn bijdrage aan het filmwerk;**
- **b. te vorderen dat de onder a bedoelde codering van het filmwerk toegankelijk en hanteerbaar wordt gemaakt voor het publiek;**
- **c. zich te verzetten tegen verbinding van zijn naam aan het filmwerk, tenzij dit verzet in strijd met de redelijkheid zou zijn.**

Voor de ontwikkeling en het beheer van de noodzakelijke database moet een organisatie worden aangewezen die zowel scheppende als uitvoerende makers vertegenwoordigt en die niet beperkt is tot één of enkele disciplines, maar die alle relevante groepen – ook groepen die nog niet of nauwelijks worden vertegenwoordigd - kan en wil vertegenwoordigen. FNV-KIEM is momenteel als kwartiermaker bezig met een onderzoek naar de mogelijkheden, de noodzakelijke voorwaarden en mogelijke technische complicaties van zulk een database en het beheer daarvan. (Enkele elementen toegelicht in Bijlage III).

Artikel 45e AW verplicht dan producenten en exploitanten om de noodzakelijke data betreffende makers aan het werk toe te voegen, resp. toegevoegd en toegankelijk te houden ten behoeve van het publiek, zoals dat in het belang van alle vier deze groeperingen is.

M.J. Trapman.

BIJLAGE I

Nederlandse Publieke Omroep
T.a.v. de Raad van Bestuur
Postbus 26444
1202 JJ Hilversum

datum

22 december 2010

betreft

Gebruik aftiteling programma's publieke omroepen

Geachte leden van de Raad van Bestuur,

Naar wij hebben vernomen zijn de publieke omroepen voornemens om per 1 januari 2011 de aftiteling van programma's zoveel mogelijk af te schaffen. Dit voornemen raakt de makers, cast, facilitaire en productie medewerkers van uw programma's zeer onaangenaam. Voor deze medewerkers is vermelding in de aftiteling van hun naam en meestal ook hun functie bij het programma, film, dramaproductie of documentaire van groot belang.

We zijn geschrokken van dit voorgenomen besluit en vinden het getuigen van weinig respect en zorg voor degenen die de inhoud van uw programma-aanbod verzorgen. We nemen aan dat het "kijkgedrag" of beter gezegd het "zapgedrag" van de kijkers een aanleiding is geweest om de voorgestelde maatregel in te willen voeren. Maar we nemen ook aan dat de omroepen kunnen begrijpen dat naamsvermelding voor makers, cast en crew van groot belang is. Voor enkele functies is dat belang zelfs zodanig onderkend dat het in de Auteurswet en de Wet op de Naburige Rechten is vastgelegd. Het negeren daarvan heeft dan ook juridische consequenties. Hoe dan ook is naamsvermelding niet alleen een teken van respect en waardering voor de individuele bijdrage van makers, cast en crew, maar ook een belangrijk onderdeel voor hun professionele carrière.

Wij willen graag met de NPO in gesprek komen om te bezien welke mogelijkheden er concreet kunnen worden benut om beide belangen, die van de omroepen en medewerkers, te dienen. De volgende maatregelen zouden een aanvulling op de bestaande aftiteling kunnen zijn, waarbij het van belang is dat de makers e.a. zoveel mogelijk betrokken worden bij de toepassing van deze maatregelen in hun programma's:

- uitgebreidere begintitels bij alle programma's
- de complete aftiteling wel op Uitzending Gemist vertonen
- op de aftiteling of met een billboard verwijzen naar een aparte website www.aftiteling.nl waar ook meer gegevens dan naam en functie kunnen worden gevonden over de medewerkers aan het programma.
- namen van makers, cast en crew vermelden in de EPG (Elektronische Programma Gids)
- namen van makers, cast en crew vermelden op de website van de diverse programma's
- namen van makers, cast en crew vermelden in de gedrukte media bv programmabladen

Graag willen wij het voornemen van de publieke omroep m.b.t. het afschaffen van de aftiteling zo spoedig mogelijk met u bespreken, teneinde een constructieve oplossing met u overeen te kunnen komen.

In afwachting van uw reactie op ons verzoek, Met vriendelijke groet,

namens FNV KIEM – Vakgroep Crewbelangen en - Acteurs: Simone Galavazi, Martin Kothman
namens Dutch Directors Guild: Martijn Mewe
namens Netwerk Scenarioschrijvers: Anne Zeegers
namens ACT Acteursbelangen: Vincent Croiset
namens Ntb (Nederlandse Toonkunstenbond): Erwin Angad-Gaur
namens NSC: Jules van den Steenhoven

BIJLAGE II

Wij richtten recentelijk (26/3/14) de volgende vraag aan de web redactie van de publieke omroep.

Geachte redactie,
graag zou ik wat informatie willen over de pagina;
<http://www.publiekeomroep.nl/organisatie/aftiteling>

Mijn vraag is:

- a) wordt deze pagina momenteel nog onderhouden en ge-updated?
- b) welke is de database die hier onder ligt? Ik krijg de indruk dat het zoeken niet werkt, klopt dat?
- c) wie is verantwoordelijk voor het bijhouden van deze database/site?

dank u bij voorbaat voor uw aandacht,
vriendelijke groet,

Marc-Jan Trapman
Vakgroepbestuur Theater FNV-KIEM

En kregen het volgende antwoord (27/3/14):

Geachte meneer Trapman,
Het onderdeel aftiteling op de corporate site wordt niet meer onderhouden door de omroepen. Er wordt naar een andere oplossing gezocht.

Met vriendelijke groet,
Frank Smeets
Webredacteur
NPO Directie Video

Op de vraag of wij betrokken zouden kunnen worden bij het zoeken naar die oplossing (27/3/14) volgde tot op heden (7/4/14) geen antwoord.

BIJLAGE III

Unieke ID's.

Unieke ID's zijn code's die de identiteit van (in dit geval) auteurs en makers eenduidig vastleggen, en het zijn dus ook digitale, in plaats van analoge codes. Zo'n code moet in zich een fout-detectie hebben (zoals ook bankrekening codes die hebben) en die niet afhankelijk zijn van veranderingen die bij de maker plaatsvinden, en die van invloed zijn op zijn of haar herkenning.

Reeds bekende code-systemen die auteurs betreffen zijn bijvoorbeeld het ISBN (voor boeken) of de IMDb (voor films) In deze systemen worden de namen van auteurs en makers analoog ingevoerd, dus met letters. Het gevolg is dat auteurs op verschikende manieren worden geregistreerd, bijvoorbeeld de ene keer met de voornaam voluit, de andere keer met de voornaam afgekort, of zelfs dat een naam bij het invullen verkeerd wordt ingevoerd (typefout). Het komt ook voor dat een auteur bijvoorbeeld trouwt, en een andere achternaam aanneemt, of dat twee auteurs dezelfde naam hebben. In al dit soort gevallen treden problemen op bij zoek-acties in de database: niet alle werken worden gevonden, of de verkeerde.

Zowel het ISBN als de IMDb delen het bezwaar dat ze niet vanuit de auteurs zijn opgezet, maar vanuit 'het product'. Zo linkt de auteursinformatie bij de IMDb alleen aan hun werk in films, maar niet aan werk op de podia.

Een systeem dat in plaats van een analoge naam een unieke ID gebruikt bestaat wel voor wetenschappelijk onderzoekers: de Digital Authors Identification. Die ging op in het ResearchersID/ORCID.

In zo een systeem beheert de auteur zelf een database met persoonsgegevens, die via het unieke ID wordt gekoppeld aan een productie. De producent koppelt de verschillende ID's van de leden van auteurs, cast en crew in de Unieke ID van de productie.

Deze laatste productie-ID kan dan worden opgenomen in de metadata van een digitale productie, of eenvoudig worden afgedrukt op toegangsbewijzen via een (bar of QR)code. Die code kan ook bijvoorbeeld in de vorm van een link worden opgenomen in het informatieveld bij een Youtube filmpje, waarna het publiek direct toegang heeft tot de medewerkers lijst.

Ook komen alle relevante productie-ID's natuurlijk weer in de persoonlijke database van de auteur te staan zodat die kan bijhouden of alles klopt.

Metadata

Metadata, in dit geval, zijn gegevens die worden toegevoegd aan een digitaal beeld, die niet direct zichtbaar zijn voor de beschouwer. Als men een digitale foto opslaat op een computer is al bijna direct de datum waarop de foto werd gemaakt zichtbaar. Wie met een iets geavanceerder programma naar zo'n foto kijkt kan over het algemeen ook zien welke camera werd gebruikt en gegevens over de manier waarop (lensopening etc). Verder is het ook simpel, bij foto's die met een mobiel worden gemaakt, om gegevens over de locatie van de opname (GPS) toe te voegen. Zo neemt elk beeld als het ware een eigen bibliotheekje van gegevens over de gegevens die direct op de foto slaan met zich mee: de metadata. Dit geldt ook bij films, of geluidsopnamen.

Over de metadata bij films bestaan vergaande afspraken tussen producenten en exploitanten, bijvoorbeeld in de vorm van de 'Media Entertainment Core Metadata'
http://www.movielabs.com/md/mec/v2.0/Media_Ent_Core_Metadata_v2.0.pdf